

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Навчально-науковий інститут української філології та журналістики
Кафедра журналістики

Кваліфікаційна робота
бакалавра

з теми: **«ЕКОАКТИВІЗМ В ОБ'ЄКТИВІ».**
**ЖУРНАЛІСТСЬКИЙ ФОТОПРОЄКТ ПРО ЗАБРУДНЕННЯ
ТА БОРОТЬБУ ЗА ЧИСТОТУ**

Виконала: студентка Zh1-B20 групи
спеціальності 061 Журналістика
Романюк Анастасія Вікторівна

Керівник:
кандидат наук із соціальних комунікацій,
старший викладач кафедри журналістики
Сімашова А. І.

Рецензент:
кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри історії української
літератури та компаративістики
Беркешук І.С.

Кам'янець-Подільський – 2024

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
ОПИС ПРОЄКТУ.....	7
ТЕХНІЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ СТВОРЕННЯ ФОТО.....	14
ВИСНОВКИ.....	18
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	20
ДОДАТКИ.....	23

ВСТУП

Актуальність роботи. Роль медіа та насамперед соціальних медіа у формуванні та ескалації політичних протестів підкреслюється багатьма дослідниками в області соціальних наук. Велике значення соціальних медіа відзначають дослідники в посиленні екологічних протестів по всьому світу. Екологічний порядок денний зайняв центральне місце як у політичній, так і в соціальній формах протесту і громадянського активізму. У логіці теорій соціальної дії під екологічним активізмом розуміються ініціативні цілеорієнтовані соціальні дії та взаємодії громадян, організацій, які здійснюються на користь вирішення екологічних проблем. Акцент робиться на самоорганізації, мобілізації та координації спільних дій спільностей, спрямованих на досягнення актуальних екологічних цілей. Концепція соціальної справедливості розкриває зв'язок екологічного активізму з боротьбою проти екологічної дискримінації у суспільстві, за розширення прав на сприятливе довкілля; розглядає його як «суспільний екологічний опір» діям/бездіяльності влади та/або бізнесу, що призводять до погіршення екологічної обстановки, рух за екологічну справедливість.

З позицій теорії соціального конфлікту екоактивізм – це продукт соціально-екологічного розколу в заснованому на нерівності суспільстві, прояв негативних ефектів впливу екологічної кризи на громадянську активність, наслідок високої конфліктної напруженості через глибокі протиріччя між екологічним ідеалом та дійсністю [5]. В рамках соціології ризику екоактивізм обґрунтовується прагненням суспільства мінімізувати детерміновані екологічними факторами суспільні ризики та деструкції [24].

В контексті актуалізації даного напрямку та всеохоплення соціальними мережами, екоактивізм часто досягає своєї мети через радикалізацію своїх заходів, оскільки традиційні методи не досягають поставленої мети. Томатний суп на «Соняшниках» Вінсента Ван Гога в Лондоні, картопляне пюре на «Les Meules» Клода Моне в Потсдамі, суп на картині «Мона Ліза» — все це лише короткий перелік з нещодавніх протестів екоактивістів.

Екоактивізм нарешті винайшов формат протесту, що гучно відлунує в міжнародних медіа. Але акції стали не просто помітнішими для широкої публіки: вони стали частішими і небезпечнішими. «Greenpeace», «Fridays for Future», «Extinction Rebellion», «Just Stop Oil» і «Letzte Generation» – вже давно не хіпі та бунтівні підлітки. Це консолідовані екологічні рухи зі специфічною етикою та конкретними цілями. І суспільство повинно чітко розуміти їх мотивацію та чим вони керуються, перш ніж їхня діяльність стане ще радикальнішою.

Саме з цією метою медіа повинні взяти на себе роль не лише посередника при передаванні інформації, а також роз'яснювальну та консультативну функцію, надаючи свої шпальти для висловлення різних точок зору та дотримуючись правил дискусії. Враховуючи наведене вище, пропонуємо фотопроєкт під назвою «Екоактивізм в об'єктиві», де буде продемонстровано через фото різнобічні ставлення до причин, подій та наслідків діяльності екоактивістів. Новизна проєкту заключається в дуальному трактуванні візуального підтвердження екоактивістів, що дає можливість потенційному споживачеві інформації самостійно зробити висновки та прийняти рішення. На відміну від наявних фотопроєктів, ми намагатимемося не трактувати однобічно ситуацію. Отримані результати роботи можуть бути використані для візуального підтвердження соціальних досліджень, а також стати основою для подальших творчих пошуків у цій сфері.

Мета творчого проєкту полягає у зацікавленні мешканців громади тематикою екоактивізму та його проявів у адекватній та нерадикальній формах, що дає можливість виробити власну точку зору, спираючись на фотоматеріал. З огляду на поставлену мету було сформульовано наступні завдання:

1. розкрити особливості становлення та розвитку екоактивізму.
2. проаналізувати світову та українську історію екоактивізму.
3. відобразити екологічні акції місцевої громади засобами

фотографії ;

4. створити фоторепортаж для місцевої газети / сторінки громади у соціальних мережах.

Об'єктом дослідження є журналістський фотопроєкт про забруднення та боротьбу за чистоту «Екоактивізм в об'єктиві».

Предметом дослідження є форма та способи реалізації проєкту на прикладі процесів екоактивізму як в Україні, так і у світі.

Методи дослідження. Для дослідження в журналістському фотопроєкті «Екоактивізм в об'єктиві» використовувалися різноманітні методи, спрямовані на всебічне висвітлення проблеми забруднення навколишнього середовища та боротьби за його чистоту. Спершу проводився глибокий аналіз літератури та доступних джерел, щоб зрозуміти масштаби проблеми у Кам'янець-Подільському районі та виявити ключові місця та причини забруднення. Потім здійснювалися польові дослідження, що включали виїзди на місця найбільшого забруднення, зокрема до промислових зон, сміттєзвалищ та забруднених водних об'єктів села Завалля. Для цього використовувався мобільний прилад «iPhone 11», що дозволяв отримати знімки з різних ракурсів, фіксуючи як загальний стан території, так і деталі окремих об'єктів. Одночасно проводилися інтерв'ю з місцевими жителями села Завалля активістами та учнями Завалецької загальноосвітньої школи які брали безпосередню участь в акції «Збережи природу», що дозволило зібрати різні точки зору на проблему та розуміння заходів, які вже вживаються або плануються для її вирішення. Важливим етапом було документування акцій протесту та ініціатив громадських організацій, що борються за чистоту довкілля, з метою показати активну позицію суспільства та ефективність їхньої діяльності. Крім того, здійснювався моніторинг соціальних мереж та інших онлайн-ресурсів, щоб виявити та зафіксувати новітні форми екологічного активізму.

Елементи **наукової новизни** одержаних результатів полягають у комплексному підході до дослідження проблеми забруднення навколишнього

середовища та боротьби за його чистоту через об'єктив фотокамери.

Практичне значення дослідження полягає в тому, що воно сприяє підвищенню обізнаності громадськості про стан довкілля та важливість екологічного активізму. Фоторепортажі, створені в рамках проєкту, слугують потужним інструментом для привернення уваги до проблем забруднення та стимулювання дій з боку громадськості, організацій та державних структур. Візуальна документація забруднення допомагає чітко і наочно передати масштаби екологічних проблем, що може вплинути на громадську думку та слугувати поштовхом до прийняття політичних рішень щодо охорони довкілля.

Проєкт також має освітнє значення, оскільки створені матеріали можуть бути використані в навчальних закладах для підвищення екологічної грамотності студентів. Вони можуть слугувати основою для проведення лекцій, семінарів та дискусій, спрямованих на формування екологічної свідомості та відповідального ставлення до природи.

Структура. Робота складається з двох частин:

теоретичної – Пояснювальної записки;

практичної – творчого фотопроєкту.

Пояснювальна записка складається зі змісту, вступу, опису проєкту, технічних характеристик створення фотопроєкту, висновків, списку використаної літератури, що налічує 30 позицій, додатків.

ВИСНОВКИ

Світовий та український рухи екоактивізму мають глибокі історичні корені. Їхня історія демонструє поступовий розвиток суспільної свідомості щодо екологічних проблем. Від перших спроб збереження природних територій наприкінці XIX століття до глобальних рухів проти зміни клімату у XXI столітті, екоактивізм завжди був відповіддю на нагальні екологічні виклики. Така подія як аварія на Чорнобильській АЕС, стала каталізатором для розвитку екологічних рухів і створення нових організацій.

Екоактивізм поступово перейшов від локальних ініціатив до глобальних кампаній, які використовують сучасні технології для мобілізації громадськості та поширення інформації. Зокрема, рух «Fridays for Future», започаткований юною школяркою зі Швеції Гретою Тунберг, показав, як молодь може впливати на політичні рішення і привертати увагу до проблем зміни клімату.

Сучасний екоактивізм зосереджується на питаннях зміни клімату, збереження біорізноманіття, боротьби з пластиком забрудненням та стійкого розвитку. Використання соціальних мереж та цифрових технологій дозволяє екоактивістам ефективніше організовувати протести, збирати підписи під петиціями та проводити інформаційні кампанії. Важливо також зазначити, що співпраця з науковими організаціями та експертами допомагає обґрунтовувати вимоги науковими даними та рекомендаціями.

Дотримання цих технічних характеристик допомогло створити фотопроект, який ефективно висвітлюватиме проблему забруднення та зусилля щодо боротьби за чистоту навколишнього середовища.

Авторський задум фотопроекту «Екоактивізм в об'єктиві» було успішно досягнуто. Головною метою проекту було привернення уваги громадськості до проблеми забруднення довкілля та демонстрація зусиль екологічних активістів через фотографії. Завдяки професійно виконаному фоторепортажу вдалося створити емоційно насичені та візуально привабливі матеріали, які

ефективно передають масштаби екологічних проблем та відданість активістів.

Практичне значення проєкту полягає в тому, що він сприяє підвищенню обізнаності суспільства про екологічні проблеми та мотивує до активних дій з для їх вирішення. Фоторепортажі можуть бути використані екологічними організаціями для проведення інформаційних кампаній, а також в освітніх програмах для формування екологічної свідомості у молоді. Матеріали проєкту можуть також слугувати базою для подальших досліджень та документування стану довкілля.

Проєкт може бути опублікований на різних платформах, зокрема:

Соціальні мережі та вебсайти екологічних організацій – для максимально широкого розповсюдження серед громадськості;

Новинні видання та журнали – як друковані, так і онлайн, для привернення уваги до проблем екології на національному та міжнародному рівнях;

Виставки та галереї – для створення інтерактивного досвіду, де глядачі зможуть побачити фотографії великих розмірів та відчутти емоційну складову проєкту;

Навчальні заклади – у вигляді лекційних матеріалів або постійних експозицій для підвищення екологічної грамотності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Атоян А.І Зародження громадського екологічного руху в незалежній Україні: Історичні записки. 2012. Вип. 33. С.19-29.
2. Балаклицький М. А. Зображальна журналістика : навчально-методичний посібник для студентів зі спеціальності «Журналістика». Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2019. 84 с.
3. Вербовська М. Рейчел Карсон – історія жінки, яка врятувала природу. Повага : веб-сайт. URL: <https://povaha.org.ua/rejchel-karson-istoriya-zhinky-уака-врятувала-природу/> (дата звернення: 20.05.2024)
4. Варго О. М. Екологічна свідомість як умова становлення екологічного суспільства : дис. ... кандидата філос. наук: 09.00.03. Х., 2006. 195 с.
5. Гуменюк Л.Й. Соціальна конфліктологія: навчальний посібник. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2013. 400 с.
6. Гардашук Т. В. Сучасний екологізм: теоретичні засади та практичні імплікації : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора філос. наук : спец. 09.00.09 «Філософія науки». К., 2006. 48 с.
7. Гарма Б.К., Мороз М.О. Основи екології. Харків: Український державний університет залізничного транспорту, 2016. 36 с.
8. Гейтс Б. Як відвернути екологічну катастрофу: Де ми зараз і що нам робити далі. К.: Лабораторія, 2021. 224 с.
9. Грінь Д.С. Національна доповідь про стан навколишнього природного середовища в Україні у 2015 році. К.: Міністерство екології та природних ресурсів України, ФОР-2017. 308 с.
10. Джонсон Б. Дім нуль відходів. Київ: Рідна мова. 2019. 320 с.
11. Денисюк С.Г. Екологізм як нова соціально–політична парадигма розвитку суспільства. Гілея: науковий вісник. 2019. Вип. 146. С.60-64.
12. Добрянська Л. О. Методологічні аспекти дослідження екологізації стратегічного потенціалу просторового розвитку продуктивних сил України. Агросвіт. 2010. № 7. С. 7-8.
13. Жихарева О.О. Аспекти інтермедіальності в екологічному дискурсі

Інтермедіальність на перетині наукових парадигм: ретроспектива і сучасність: Матеріали III Міжнародної наукової конференції УАКЛіП/КНЛУ, Київ, 20–21 травня 2021 р. С.69-70.

14. Калюжна Ю.І. Сценарії майбутнього глобального порядку в умовах «Нової кліматичної ери». Харківський національний педагогічний університет імені Г. С Сковороди, 2019. 58 с.

15. Коваленко-Чукіна І.Г. Витоки та створення Зеленого руху в Україні. Гуманітарний вісник. Серія: Історичні науки. 2014. С. 59-68.

16. Ковпак Л.В. Екологічні проблеми в діяльності українських громадських організацій Український історичний журнал. 2013. С. 89-91.

17. Кондо М. Викинь мотлох із життя! Мистецтво прибирання, яке змінить вас назавжди. Харків: Книжковий клуб «Клуб Сімейного дозвілля», 2016. 208 с.

18. Лашкул В. Формування екологічної етики як складова вищої професійної освіти. Наукові записки. 2011. Випуск 96 (2). Серія: Філологічні науки (мовознавство): У 2 ч. Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка. С. 205-206.

19. Максимович О.М. Економічний механізм управління природокористуванням в АПК. Вісник Сум-ДУ. 2006. № 7. С. 203-209.

20. Приходько М.М. Система інтегрального управління природними ресурсами. Екологічний вісник. 2007. № 2. С. 19-23.

21. Поліщук О. Ідеологічне спрямування сучасної еко-культури. Студентські наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Соціогуманітарні науки». 2022. Випуск 1(13). С.72-83.

22. Скребець В. Екологічна психологія. Психолог. 2006. № 9. С. 5-7.

23. Степанюк Н. Особливості формування екологічної культури особистості. Нова педагогічна думка. 2014. № 3 (79). С. 222-224.

24. Стегній О. Соціальний розвиток України в контексті екологічних проблем. Українське суспільство 1992–2008. Динаміка соціальних змін ; [за ред. В. Ворони, М. Шульги]. К. : Ін-т соціології НАН України, 2008. С. 160–

167.

25. Тимченко М.М. Екологістські політичні рухи сучасної України: проблеми інституціоналізації. Видавничий дім «Гельветика». 2021. Вип.27. С.34-38.

26. Тихомірова Ф.А. Міський екологічний активізм: у пошуках синергії. Докса. 2019. Вип.2. С.111-121.

27. Фото 360 : веб-сайт. URL: <https://foto360.com.ua/post-production/> (дата звернення: 15.06.24)

28. Харитонов Р. Ю. Психологічні особливості формування екологічного мислення особистості. Актуальні проблеми психології: Екологічна психологія: Збірник наукових праць. 2009. Т. 7. Вип. 20. Ч.2. С.214-218.

29. Харитонов Р. Ю. Усвідомлення кліматичних змін як чинник становлення екологічної свідомості молоді : дис. кандидата психол. наук: 19.00.05. К., 2010. 237 с.

30. Чепелик О. Вплив еко-арту і новітніх технологій на формування еко-свідомості, Художня культура. Актуальні проблеми. 2021. № 17(1). С.128-144.

31. Чигур Р.Ю. Роль держави у формуванні екологічної культури суспільства. Актуальні проблеми філософії та соціології. 2016. С.139-143.

32. Шедловська М. В. Означення та типи екологічної свідомості. Український соціум. 2010. №2. С. 95-100.

33. Юрченко Л.І. Екологічна політика як врахування складних взаємин екологічної культури і екологічної безпеки. Мультиверсум. Філософський альманах. 2008. С. 192-200.

34. PowerPoint Microsoft : веб-сайт. URL: <https://www.microsoft.com/uk-ua/microsoft-365/powerpoint> (дата звернення: 15.05.2024)